

Οι γενεαλογικές καταβολές των Βυζαντινών Αυτοκρατόρων (Μανώλης Καρακώστας, MSc Διοίκησης Επιχειρήσεων, Επαγγελματίας Υγείας – Ερευνητής)

/ [Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=162717>]

Η τελευταία δυναστεία της Αυτοκρατορίας είναι αυτή των Παλαιολόγων, η οποία φαίνεται να έχει τις απαρχές της στο θέμα Ανατολικό της Μ. Ασίας.[22] Υπάρχει όμως και η πεποίθηση ότι καταγόταν από την Κωνσταντινούπολη, αφού το όνομα αυτό θεωρείται φαναριώτικο, χωρίς όμως να υπάρχουν περαιτέρω στοιχεία για να υποστηριχθεί η άποψη αυτή.[23, 24] Τέλος, σύμφωνα με τον Vasiliev η δυναστεία ήταν ελληνικής καταγωγής, αφού «άνηκε σε μία πολύ γνωστή ελληνική οικογένεια, η οποία αρχίζοντας από τους πρώτους Κομνηνούς, έδωσε στο Βυζάντιο πολλούς δραστήριους και ικανούς ανθρώπους, κυρίως δε στρατιωτικούς, οι οποίοι με την πάροδο του χρόνου, συγγένεψαν με τις Αυτοκρατορικές οικογένειες των Κομνηνών, Δουκών και Αγγέλων».[25]

Αφού είδαμε την καταγωγή των Αυτοκρατορικών Οίκων της Ρωμανίας, περνάμε στους Αυτοκράτορες, οι οποίοι δεν άνηκαν σε κάποια δυναστεία, αλλά βασίλευσαν διότι ήρθαν σε συγγενικούς δεσμούς με τους παραπάνω οίκους, κυρίως μέσω του γάμου. Πρώτος χρονολογικά είναι ο Ρωμανός Γ΄ Αργυρός, από γνωστή αριστοκρατική οικογένεια, ο οποίος παντρεύτηκε την κόρη του Αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Η΄, Ζωή, και καταγόταν από το θέμα Χαρσιανόν, το οποίο βρισκόταν στην κεντρική Μ. Ασία, ανατολικά του θέματος της Καππαδοκίας.[26, 27] Τον Ρωμανό διαδέχτηκε ο Μιχαήλ Δ΄ ο οποίος ήταν και ο επόμενος σύζυγος της Ζωής, που καταγόταν από την Παφλαγονία, εξ ου και το προσωνύμιο Παφλαγών.[28] Ο Μιχαήλ Δ΄ ήταν θείος του επόμενου Αυτοκράτορα, Μιχαήλ Ε΄ Καλαφάτη, από την μεριά της μητέρας του. Οι πληροφορίες δεν αναφέρουν περισσότερα γι' αυτόν, αλλά κατά πάσα πιθανότητα γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη, και το προσωνύμιο το έλαβε χάριν του επαγγέλματος του πατέρα του.[29] Ο Κωνσταντίνος Θ΄ Μονομάχος ήταν εκείνος που τον διαδέχτηκε στον θρόνο, ο οποίος κατά τον Μιχαήλ Ψελλό ήταν γεννημένος στην Αντιόχεια,[30] αν και υπάρχει και η άποψη ότι καταγόταν από αριστοκρατική οικογένεια της Βασιλεύουσας.[31] Ο Μιχαήλ ΣΤ΄ Βρίγγας είναι ο τελευταίος Αυτοκράτορας ο οποίος είχε σχέση με την Μακεδονική Δυναστεία, γι' αυτό και η βασιλεία του θεωρείται ο επίλογος της μεγάλης αυτής εποχής της Αυτοκρατορίας. Ήταν παφλαγονικής καταγωγής, και αυτό γνωστοποιείται μέσω μιας αναφοράς του Λέοντα του Διακόνου για τον Ιωσήφ Βρίγγα, συγγενή του Μιχαήλ, που αναφέρει πως καταγόταν από την Παφλαγονία.[32]

Όσοι Αυτοκράτορες αναφέρθηκαν μέχρι στιγμής είχαν σχέση με την Μακεδονική Δυναστεία, οι επακόλουθοι συνέδεσαν την βασιλεία τους με τις δυναστείες των Κομνηνών, Δουκών, Λασκαριδών και Παλαιολόγων. Ο πρώτος από αυτούς είναι ο Ρωμανός Δ΄ Διογένης, που σύμφωνα με τις πηγές είχε καταγωγή από την Καππαδοκία,[33, 34] και συνδέεται με τις περισσότερες από τις αριστοκρατικές οικογένειες στην Μ. Ασία.[35] Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού, αποτελεί το ότι η μητέρα του ήταν κόρη του Βασιλείου Αργυρού, αδελφού του Αυτοκράτορα Ρωμανού Γ΄.[36] Μετά την πτώση του Διογένη, ο θρόνος περιήλθε στον Νικηφόρο Γ΄, γόνο στρατιωτικής οικογένειας, που είχε αναδείξει μεγάλους στρατηγούς στους πολέμους του Βασιλείου Β΄ κατά των Βουλγάρων, και λέγεται πως είχε τις ρίζες της στον Οίκο των Φωκάδων,[37, 38] οι οποίοι κατάγονταν από την Καππαδοκία.[39] Επίσης, σύμφωνα με τον Νικηφόρο Βρυέννιο, ο Νικηφόρος ήταν ένας τυπικός αντιπρόσωπος της στρατιωτικής αριστοκρατίας της Μ. Ασίας.[40] Ο επόμενος Αυτοκράτορας είναι ο Ιωάννης Γ΄ Δούκας Βατάτζης, ο οποίος τιμάται ως Άγιος από την Ορθόδοξη Εκκλησία. Είναι από τους πιο γνωστούς και αγαπητούς Αυτοκράτορες, λόγω του φιλανθρωπικού κοινωνικού έργου του και των αγώνων που έκανε κατά των Λατίνων σε πολιτικό και εκκλησιαστικό επίπεδο. Άνηκε σε οικογένεια που μέλη της είχαν διακριθεί σε ανώτατα αξιώματα του κράτους, και η καταγωγή του ήταν από την Θράκη,[41, 42] εκ της πόλεως του Διδυμοτείχου, σύμφωνα με τον Γεώργιο Ακροπολίτη [43] ή της Ανδριανούπολης.[44] Ο τελευταίος Αυτοκράτορας που εξετάζεται στο παρόν άρθρο είναι ο Ιωάννης ΣΤ΄ Καντακουζηνός, γιος του Μιχαήλ Καντακουζηνού, διοικητή του Μορέα. Άνηκε σε πλούσια οικογένεια και είχε γεννηθεί στην Κωνσταντινούπολη.[45]

(συνεχίζεται)

Βιβλιογραφία

- 22. Vannier, J.-F. (1986), Les premiers Paléologues. Étude généalogique et prosopographique, in J.-C. Cheynet's Études prosopographiques, σελ. 129, ff. (Paris)**
- 23. Mihail Dimitri Sturdza (1983), Grandes familles de Grèce, d'Albanie et de Constantinople, dictionnaire historique et généalogique, σελ. 374-375, Paris, chez l'auteur**
- 24. Ηλίας Λάσκαρης (1995), σελ. 158**
- 25. A.A. Vasiliev (1954), Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας 324-1453, σελ. 722, Α΄ έκδοση 1925, μετάφραση Δημοσθένης Σαβράμης,**

εκδόσεις Μπεργάδη

26. Cheynet, J.-C., Vannier, J.-F. (2003), Les Argyroi, σελ. 57-90, Zbornik Radova Vizantološkog Instituta (in French), 40

27. Kazhdan, Alexander (1991), σελ. 165

28. George Finlay (1853), History of the Byzantine Empire from 716 - 1057, σελ. 477, William Blackwood & Sons

29. <http://asiaminor.ehw.gr/Forms/fLemmaBody.aspx?lemmald=5391>

30. G. T. Dennis (1994), Psellos, Orationes panegyricæ, σελ. 40, Stuttgart-Leipzig

31. Ηλίας Λάσκαρης (1995), σελ. 78

32. Talbot, Alice-Mary, Sullivan, Dennis F. (2005), The History of Leo the Deacon: Byzantine Military Expansion in the Tenth Century, σελ. 30, Washington, DC: Dumbarton Oaks

33. Norwich John Julius (1993), Byzantium: The Apogee, σελ. 344, Penguin

34. Ηλίας Λάσκαρης (1995), σελ. 201

35. Finlay George (1854), History of the Byzantine and Greek Empires from 1057-1453, σελ. 30, 2, William Blackwood & Sons

36. Cheynet, J.C., Vannier, J.F. (2003), Les Argyroi, σελ. 57-90, Zbornik Radova Vizantološkog Instituta (in French), 40

37. Kazhdan Alexander (1991), σελ. 1479

38. Ηλίας Λάσκαρης (1995), σελ. 100

39. Kazhdan Alexander (1991), σελ. 1665

40. Βάρζος Κ. (1984), σελ. 89

41. Ηλίας Λάσκαρης (1995), σελ. 148

42.

<http://www2.egiklopedia.gr/asiaminor/forms/fLemmaBodyExtended.aspx?lemmald=5391>

43. <http://www.hellinon.net/ANEOMENA/loannisVatatzi.htm>

44. Μέγας Συναξαριστής,

<http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1092/sxsaintinfo.aspx>

45. Baynes, T.S., ed. (1878), "Johannes Cantacuzenus", Encyclopædia Britannica, 5 (9th ed.), σελ. 27, New York: Charles Scribner's Sons